

09.10.24

9-А клас

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Австрійська та Російська імперії.

Мета: сформувати в учнів уявлення про Австрійську та Російську імперії у першій половині XIX ст.; аналізувати національні рухи в Австрійській імперії та суспільно - політичні рухи в Росії у першій половині XIX ст.; розглянути причини виникнення та поразки руху декабристів; визначати причини й наслідки Кримської війни; охарактеризувати ідеї діячів національного відродження в Австрійській імперії; порівняти різні суспільно-політичні рухи Російської імперії.

Актуалізація опорних знань

Бліц-опитування (так/ ні)

- Прихильником об'єднання Німеччини «залізом і кров'ю» виступав Гельмунт Мольтке.
- У 1864 р. Пруссія та Австрія оголосили війну Данії.
- Отто фон Бісмарк увійшов в історію як «залізний канцлер».
- 23 серпня 1866 р. був підписаний Празький мир.
- Французький імператор Наполеон III був активним прихильником об'єднання Німеччини.
- У 1870 р. Пруссія оголосила війну Франції.
- Імператором Німецької імперії став прусський король Вільгельм I.

Мотивація навчальної діяльності

Перегляньте відео: <https://youtu.be/Q3P7mtwYz2s?si=TudIbOI1hC7nKsl8>

Вивчення нового матеріалу

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

На початку XIX ст. Росія була величезною країною, що охоплювала території у Східній Європі, Північній Азії та частину Північної Америки (Аляска).

Внаслідок територіальної експансії у першій половині XIX ст. її терени збільшилися з 16 млн. до 18 млн кв. км завдяки приєднанню Фінляндії, царства Польського, Бессарабії, Кавказу й Закавказзя, Казахстану, Приамур'я та Примор'я.

Населення імперії протягом першої половини XIX ст. збільшилося з 37 до 69 млн осіб.

Значну роль у цьому зростанні відіграло загарбання сусідніх територій.

Середня тривалість життя становила 27,3 року.

Причинами цього були:

- ✓ періодичні епідемії,
- ✓ висока дитяча смертність,
- ✓ нерозвиненість медичного обслуговування.

У період 1815—1847 рр. Російська імперія стала найбільшою за площею державою світу, що простягалася на величезних просторах Східної Європи, Північної Азії та частини Північної Америки (Аляска). Кількість населення імперії впродовж першої половини XIX ст. збільшилася із 37 до 69 млн осіб переважно завдяки приєднанню нових територій — Фінляндії, Царства Польського, Бессарабії, Північного Казахстану. Основна частина населення заселяла центральні й західні губернії, а на величезній території Сибіру проживало лише 3 млн осіб. Середня тривалість життя становила 27,3 року (у Великій Британії — 31,5 року) через велику дитячу смертність, нерозвиненість медичного обслуговування, періодичні епідемії. За складом населення Російська імперія була багатонаціональною державою, її народи сповідували всі світові релігії (християнство, іслам, буддизм), однак статус державної релігії мало лише православ'я.

За структурою російське суспільство залишалося фактично феодальним із поділом на привілейовані (дворянство, духовенство, купецтво, козацтво) і

непривілейовані стани (селянство і міщанство). Найбільшим за кількістю станом було селянство — понад 30 млн осіб. Із них близько 20 млн становили кріпосні селяни.

За політичним устроєм Російська імперія була самодержавною (абсолютною) монархією. Російський імператор мав необмежену владу. Конституції та парламентських установ у країні не існувало. Правителями імперії в цей період були Олександр I (1801—1825 рр.) та Микола I (1825—1855 рр.). Олександр I на початку свого правління підтримував проекти перетворення Росії на конституційну монархію, однак після розгрому Наполеона утвердився в думці, що саме самодержавство об'єднало народ для боротьби із французами, і тому не бажав його скасування. Правління Миколи I розпочалося жорстоким придушенням виступу опозиційно налаштованих до самодержавства російських дворян та офіцерів. Микола I не підтримував ідей будь-яких змін в управлінні імперією та намагався «вдосконалити» його бюрократизацією та посиленням ролі поліції.

Однією з головних проблем внутрішньополітичного життя імперії стало кріпосне право. Влада не наважувалася на рішучі зміни, оскільки її опорою були дворяни — власники кріпосних. Для національної політики імперії було характерне здійснення щодо неросійських народів політики національно-культурної асиміляції, ігнорування особливостей національного походження, їх русифікація. Будь-які спроби неросійських народів боротися за національні права придушувалися.

За рівнем свого економічного розвитку Російська імперія значно поступалася тогочасним провідним країнам Заходу. Промислова революція розпочалася в країні на межі 30—40-х рр. XIX ст. і розгорталася дуже повільно. Їй заважала відсутність ринків вільнонайманої робочої сили та збуту продукції в умовах панування кріпосництва. Перші фабрично-заводські підприємства виникли в 30-х рр. XIX ст. у текстильній та гірничодобувній галузях промисловості.

Робота з візуальними джерелами

РУХ ДЕКАБРИСТІВ

Декабристи - учасники таємних організацій у Російській імперії, що готували державний переворот, спрямований проти самодержавства та кріпосного права. Підняли повстання в грудні (рос. «декабрь») 1825 р.

14 грудня 1825 р., після смерті Олександра I, члени Північного товариства вивели кілька гвардійських полків на Сенатську площу в Петербурзі, щоб зірвати присягу новому імператору Миколі I, але запізнилися.

29 грудня 1825 р. Південне товариство підняло повстання Чернігівського полку в Україні. Обидва виступи були придушені владою, яка потім жорстоко розправилася з їх учасниками.

Павло Пестель

Кідрат Рилєєв

Микита Муравйов

**Повстання на Сенатській площі
У Санкт-Петербурзі, 25.12.1825р.**

Робота з підручником

Користуючись текстом підручника на с. 86, заповніть таблицю.

Інтерактивна бесіда

- *Яке гасло характеризує плани повстанців?
- *Яка подія змінила плани декабристів?
- *Хто став наступником Олександра І?
- *Коли відбулося повстання?
- *Яка подія відбулася 29 грудня 1825 р.?
- *Хто його очолив?
- *У чому вбачають причини невдачі повстання?

АВСТРІЯ ПІСЛЯ ВІДЕНСЬКОГО КОНГРЕСУ

Австрійська імперія за своїм державним устроєм була абсолютною монархією з необмеженою владою імператора.

Роль дорадчих органів при імператорі виконували:

- Придворна військова рада;
- Гофрат (Палацова рада);
- Таємна рада.

Імператор призначав склад уряду й канцлера, що був його керівником.

У Європі її називали «*кляптиковою монархією*», оскільки вона складалася з адміністративних утворень (королівства, провінції тощо) із багатонаціональним населенням. Австрійські німці в його складі становили дещо більше чверті населення.

У 1815—1847 рр. Країна залишалася аграрною країною, дві третини жителів якої працювали в сільському господарстві.

Однак його розвиток стримувало збереження залишків феодальних відносин.

Промислова революція розпочалася в Австрії в 30 —40-х рр. XIX ст. в її найбільш розвинених

провінціях — Нижній Австрії та Чехії. Перша в імперії парова машина з'явилася в 1816 р. Наприкінці 20-х рр. в Австрії було лише 11 парових машин, у 40-х рр.— 30, у середині XIX ст. — 900. Будівництво залізниць в імперії розпочалося в 1828 р., але в 1846 р. їх протяжність становила лише 148 км. У 1830 р. відкрилася перша пароплавна лінія, яка з'єднала Відень із Петитом в Угорщині. Зростання впливу Австрії на європейські справи не супроводжувалося досягненнями в розвитку її економіки. У 1815—1847 рр. вона залишалася аграрною країною, дві третини жителів якої працювали в сільському господарстві. Однак його розвиток стримувало збереження залишків феодальних відносин. Втручання влади перешкоджало розвитку промисловості.

Клеменс фон Меттерніх

За правління Франца I та Фердінанда I визначальну роль в імперії відігравав міністр закордонних справ і фактичний глава уряду в 1809 - 1821 рр. та канцлер у 1821 - 1848 рр. Клеменс Меттерніх (1773—1859).

Граф Клеменс Меттерніх вважається одним із найвидатніших політиків XIX ст.

На Віденському конгресі 1814 - 1815 рр. він став творцем нової системи міжнародних відносин у Європі після повалення Наполеона Бонапарта.

Меттерніх вважав, що період існування відносно ізольованих одна від одної держав завершився, склалася їх спільність, і кожна своїми інтересами пов'язана з іншими. Саме він увів у тогочасну європейську дипломатію поняття *«політика рівноваги в Європі»*, *«політика союзів»*, *«політика європейської безпеки»*.

Однак для підтримання рівноваги в Європі Меттерніх наполягав на застосуванні «права сили» - втручання у справи інших держав із метою їх підпорядкування загальному ладу. Саме тому він став одним з організаторів *СВЯЩЕННОГО СОЮЗУ*.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Бесіда

- Коли К. Меттерніх став канцлером Австрійської імперії?
- Назвіть імена «будителів» слов'янських народів.
- Хто був правителем Російської імперії в 1825—1855 рр.?
- Хто розробив «теорію офіційної народності»?
- Коли відбувалася Кримська війна?
- Які держави були противниками Росії в Кримській війні?
- Охарактеризуйте політичне, суспільне та економічне життя Австрійської імперії в період 1815—1847 рр.

Домашнє завдання

- Прочитати §13
- Запишіть причини, хід, наслідки Східної (Кримської) війни

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу

nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!